

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်း ဝန်ကြီးဌာန
စိုက်ပျိုးရေး သုတေသန ဦးစီးဌာန
ယာသီးနှံ (Field Crops) သုတေသန ဌာနခွဲ
တပ်ကုန်း စိုက်ပျိုးရေး သုတေသန ခြံ

ပဲတီစိမ်းသီးနှံ တောင်သူများ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သော မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း

ဦးသာထွန်း
သုတေသနမှူး

၁၃.၁.၂၀၂၄

နိဒါန်း

- ပဲတီစိမ်းသီးနှံသည် မြန်မာပြည်အောက်ပိုင်း ရန်ကုန် ၊ ပဲခူး ၊ ဧရာဝတီ ၊ မွန် ၊ ကရင် ဒေသများ၎င်း
- မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းဒေသများ ဖြစ်သော မန္တလေး ၊ မကွေး
- မြန်မာပြည်အထက်ပိုင်း စစ်ကိုင်းတိုင်းတွင်လည်း ဒေသအနှံ့စိုက်ပျိုး
- ပဲတီစိမ်းကို မိုးကြို ၊ မိုးလယ် ၊ မိုးနှောင်းရာသီ မရွေး စိုက်ပျိုးနိုင်
- သက်တမ်းတိုဖြင့် ဝင်ငွေတိုးတက်သောသီးနှံမှာ ပဲတီစိမ်းသီးနှံ ဖြစ်
- ပဲတီစိမ်းအထွက်တိုးရန်အတွက် မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မျိုးရွေးချယ်မှု သည် အဓိက အရေးကြီးပါသည်။
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဲတီစိမ်း စိုက်ဧက မှာ - ၂၀၂၂ ခုနှစ် ပဲတီစိမ်း စိုက်ဧကအနေဖြင့် (၂.၉၆ သန်း) ဧကခန့် ရှိသောကြောင့် ဧက အားလုံးမျိုးကောင်းမျိုးသန့် စိုက်ပျိုး နိုင်ရန်အတွက် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်းကို (၃၀၀၀၀) ဧကခန့် ထုတ်ရန် လိုအပ်ပါသည် ။
- သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်းလုပ်ငန်းကို စိုက်ပျိုးရေးသုတေသနဦးစီးဌာနနှင့် စိုက်ပျိုးရေး ဦးစီး ဌာန လက်အောက်ရှိ မျိုးစေ့ထုတ်ခြံများတွင် လုံလောက်စွာ ထုတ်လုပ်နိုင်မှု မရှိသောကြောင့် တောင် သူများ ပူးပေါင်းပါဝင်သော မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ငန်းကို မဖြစ်မနေ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

- မြန်မာနိုင်ငံ၏ပဲတီစိမ်းစိုက်ဧက အားလုံးအတွက် မျိုးစေ့အဆင့်မှန်ကန်သော မျိုးစေ့များ လုံလောက်စွာ စိုက်ပျိုးနိုင်ရန်
- ပဲတီစိမ်းစိုက်ပျိုးတောင်သူများ မှန်ကန်သောမျိုးစေ့များစိုက်ပျိုးနိုင်ပြီး မျိုးစေ့ထုတ် တောင်သူများ နည်းပညာနှင့် ဝင်ငွေ တိုးပွားစေရန်
- အရည်အသွေးကောင်း မျိုးကောင်းမျိုးသန့်များအား တောင်သူများ ဈေးနှုန်း သင့်တင့်စွာ ဝယ်ယူရရှိ အသုံးပြုနိုင်စေရန်
- ပဲတီစိမ်းစိုက်ပျိုးသူ တောင်သူဦးကြီးများ၏ လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအား မျိုးစေ့ကဏ္ဍမှ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ရန်

ဆောင်ရွက်ချက်

➤ မှန်ကန်သောမျိုးစေ့အဆင့်လိုက် စိုက်ပျိုးဆောင်ရွက်ရန်

ပဲတီစိမ်းမျိုးစေ့အဆင့်အလိုက်မျိုးစေ့စံချိန်စံညွှန်းသတ်မှတ်ချက်

စဉ်	မျိုးအစေ့အဆင့်		မျိုးသန့်စင်မှု % (အနည်းဆုံး)	အပင် ပေါက်% (အနည်းဆုံး)	မျိုးစေ့အစို ဓါတ်% (အများဆုံး)	အဖျင်းအ မှော်၊ ဖုန်၊ သံ၊ ခဲ% (အများဆုံး)	အခြားသီးနှံ ပါဝင်မှု% (အများဆုံး)	စုစုပေါင်း ပေါင်းစေ့% (အများဆုံး)
၁	မိဘမျိုးစေ့	BS	၉၉	၈၅	၉	၁	၀	၀
၂	ဆင့်ပွားမျိုးစေ့	FS	၉၈	၈၅	၉	၂	၀.၁	၀.၁
၃	မျိုးသန့်မျိုးပွားမျိုးစေ့	RS	၉၈	၇၅	၉	၂	၀.၂	၀.၂
၄	စီးပွားဖြစ်မျိုးသန့်မျိုးစေ့	CS	၉၈	၇၅	၉	၂	၀.၂	၀.၂

သတိပြုရန်

- ပဲတီစိမ်းမျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ရာတွင် စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာနနှင့် ချိတ်ဆက်၍ မျိုးစေ့ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အညီ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- (ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးခြင်း ၊ မျိုးစေ့နမူနာယူခြင်း ၊ မျိုးစေ့အရည်အသွေးစစ်ဆေးခြင်း ၊ မျိုးစေ့ထောက်ခံချက်ပေးခြင်း)
- မိမိထုတ်လုပ်သည့် မျိုးစေ့အဆင့်အပေါ်မူတည်၍ DAR / DOA Farm / Seed Co ltd များနှင့် ချိတ်ဆက်ရယူရမည် ။

ပဲတီစိမ်းသီးနှံ မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ရာတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည့်အချက်များ

စိုက်ပျိုးခြင်း

- အတန်းလိုက်စိုက်ပျိုးပါ

အပင်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း

- စိုက်ပျိုးချိန်တွင် တစ်ဧကလျှင် ပဲမြစ်ဖု ဇီဝမြေဩဇာ တစ်ထုပ်နှုန်း မျိုးစေ့နှင့်လူးနယ်စိုက်ပျိုးပါ။
- အပင် (၂) ပတ်သား အရွယ်တွင် သားခွဲပေးပါ။
- အပင်အားဆေး ၊ အသီးအားပွင့်အားဆေး ရွက်ဖျန်းအားဆေး မကြာခဏ ဖြန်းပါ ။
- ပန်းပြုချိန်မှ သီးကင်းဝင်ချိန်အတွင်း ပုလဲ+လက်ချားဖျော်ရည်ကို တစ်ဧက (၅-၆) ပုံးဖျန်းပါ။
(ရေတစ်ဂါလံတွင် ပုလဲဟင်းစားဇွန်း (၄) ဇွန်း ၊ လက်ချား ဟင်းစားဇွန်း (၁) ဇွန်းထည့်ပါ။)
- ကြားထွန်းဝင်ခြင်း ၊ ဘောင်တင်ခြင်း လုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ပေါင်းမြက်များကို အပင်ငယ်စဉ်တွင် နိုင်နင်းအောင် နှိမ်နင်းပါ။ ပေါင်းမြက်ကြောင့် အထွက်နှုန်း ၉၀ % ဆုံးရှုံးနိုင်သော ကြောင့် ပန်းပွင့်ချိန်ထိ ပေါင်းမြက်ကင်းစင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ပေါင်းမြက်ကင်းစင်ရန်အတွက် လူဖြင့် ပေါင်းလိုက်နိုင်သကဲ့သို့ ရွေးချယ်ပေါင်းသတ်ဆေးများ အသုံးပြု၍ နှိမ်နင်းနိုင်ပါသည်။ Pre-emergence Herbicide (Metolachlor) 500 cc/ac
Post-emergence Herbicide (Fomesafen / Fluazifop-p-butyl 7c.2)
- လိုအပ်ပါက ပန်းမပွင့်မီတစ်ကြိမ် ၊ သီးတောင့်ဖြစ်ထွန်းချိန်တွင် တစ်ကြိမ် ရေသွင်းပါ။

ပိုးမွှားရောဂါ ကာကွယ်နှိမ်နင်းပါ

အပင်ငယ်စဉ်တွင် ပင်စဉ်ထိုးယင် ၊ ရွက်လိပ် ရွက်ကပ်ပိုး ၊ ငမြောင်တောင် ၊ ခူမွေးရှည်ပိုးများ ၊ ပျံ ၊ လှေးပိုး ၊ အစေ့ထိုးပိုး ပန်းပွင့် ချိန်တွင် ပွင့်ထွေးရွက်ထွေးပိုး ၊ သီးလုံးဖောက်ပိုးများကို ထိရောက်စွာ ကာကွယ်နှိမ်နင်းပါ ။

အဝါရောင်မိုစေ့ရောဂါ ၊ ရွက်ပြောက်ရောဂါ ၊ မြစ်ခြောက်ဆွေးပုပ် ၊ ပင်ခြေပုပ် ၊ ဖားဥမို့ ရောဂါ

ခါတ်မြေဩဇာနှင့် သဘာဝမြေဩဇာတွဲဖက်သုံးစွဲပါ။

အပင်ဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် အသီးအပွင့်များ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းရန် နှင့် မြေဆီမြေသားတိုးတက်
ကောင်းမွန်ရန်အတွက် မြေပြုပြင်ချိန်တွင် နွားချေးမြေဩဇာ တစ်ဧကလျှင် လှည်း (၅) စီးမှ (၁၀)
စီးထည့်ပါ။

ယူရီးယား - ၂၈ ပေါင် / တစ်ဧက

တီစူပါ - ၅၆ ပေါင် / တစ်ဧက

ပိုတက် - ၅၆ ပေါင် / တစ်ဧက

အသီးတောင့် ဆွတ်ခူးခြင်း ကို အနည်းဆုံးနှစ်ကြိမ်ပြုလုပ်ပါ ။

မျိုးကွဲပယ်ခြင်း

ဘယ်အချိန်မှာ မျိုးကွဲနှုတ်ပယ်မှာလဲ ?

အပင်ကြီးထွားမှုအဆင့်

ပန်းပွင့်ချိန်

အသီးကြီးထွားချိန်

ရိတ်သိမ်းချိန်

ဘယ်အပင်တွေကို ပယ်ရမှာလဲ ?

မျိုးကွဲအပင်များ

အခြားသီးနှံပင်များ

ပေါင်းပင်များ

မျိုးစေ့ဆောင်မှုနှင့် ဗိုင်းရပ်စ်ရောဂါကျရောက်နေသောအပင်များ

ရိတ်သိမ်းနယ်လှေ့သန့်စင်ခြင်း

- သီးတောင့်များ အစိမ်းရောင်မှ အဝါရောင် ၊ အညိုရောင် ၊ အနက်ရောင်ပြောင်းချိန်၊ အတောင့်အတွင်းရှိ အစေ့များရင့်မှည့်ချိန်တွင် ခူးဆွတ်ရပါမည်။
- ခူးချိန်နောက်ကျပါက သီးတောင့်များ ကွဲအက်ပြီး အထွက်ဆုံးရှုံးနိုင်ပါသည်။
- ရိတ်သိမ်းပြီးအပင်များ/အတောင့်များအား တလင်းတွင် ၆ လက်မအထူထက်မမြင့်ဘဲ ခပ်ပါးပါးဖြန့်၍ ၂-၃ နေလှမ်းပါ။ နေလှမ်းစဉ် အထက်အောက်အနည်းဆုံးတစ်နေ့ သုံးကြိမ်ခန့်လှန်ပေးပါ။
- ခြောက်သွေ့ပါက နွားဖြင့်နယ်ခြင်း (သို့) စက်ဖြင့်ခြွေခြင်း ဆောင်ရွက်ပါ။
- နယ်လှေ့သန့်စင်ပြီးမျိုးစေ့များအား တလင်းတွင် အစေ့တွင်းအစိုဓာတ် ၈-၁၀% ရရှိသည်အထိ နေလှမ်း၍ သိုလှောင်သည့်အိတ်တွင် ထည့်ပြီးခြောက်သွေ့၍ လေလုံ သောအခန်းတွင် သိုလှောင်ပါ။အစိုဓာတ်မလျော့ချပါက မျိုးစေ့အရည်အသွေးကျဆင်းခြင်း ၊ အစေ့များ ဖိုတက်ခြင်း များဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည် ။
- မျိုးစေ့များ ခြွေလှေ့ သန့်စင် နေလှမ်းစဉ် ဂရုတစိုက် စနစ်တကျ သန့်စင်ခြင်းဖြင့် သိုလှောင်ကာလ ပျက်စီးမှုနည်းခြင်း ၊ ရောင်းချပါက ဈေးကောင်းရခြင်း အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိနိုင်ပါသည် ။

ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်ဖြင့် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း

- ❖ တောင်သူများကို မျိုးစေ့ထုတ်ပေးခြင်း၊ (သီးနှံပေါ်ချိန်တွင် ယူထားသောမျိုးစေ့ပမာဏသာလျှင် ပြန်လည်ရယူခြင်း)
- ❖ ဓာတ်မြေဩဇာ ထုတ်ပေးခြင်း။
- ❖ စိုက်ပျိုးစရိတ်ထုတ်ပေးခြင်း။
- ❖ စိုက်ပျိုးနည်းပညာများပေးခြင်း။
- ❖ သီးနှံဝယ်ယူမည့်ကြမ်းခင်းဈေးသတ်မှတ်ခြင်း၊ ကာလပေါက်ဈေးထက် (20%) တိုးမြှင့် ဝယ်ယူမည်။
- ❖ ထုတ်ပေးထားသည့် သွင်းအားစု၊ စိုက်ပျိုးစရိတ်များကို ရာခိုင်နှုန်းအတိုးမပါဘဲ ပေးသွင်းရခြင်း။
- ❖ လုပ်ငန်းစနစ်များ ကြိုတင်ညှိနှိုင်းပြီး စာချုပ်စနစ်ဖြင့် ခိုင်ခိုင်မာမာဆောင်ရွက်ခြင်း။
- ❖ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများဖြင့် တစ်ပတ်တစ်ကြိမ် ကွင်းဆင်းကြီးကြပ်ဆောက်ရွက်ခြင်း။
- ❖ အကျိုးတူမျိုးစေ့ထုတ်တောင်သူများအား မျိုးစေ့ထုတ်သင်တန်းများနှင့် အခြားလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း ။

ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်ဖြင့် မျိုးစေ့ထုတ်လုပ်ခြင်း

တောင်သူရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်

- ❖ မျိုးကောင်းမျိုးသန့်ရရှိ၍ သီးနှံဖြစ်ထွန်းအောင်မြင်ခြင်း။
- ❖ သွင်းအားစုနှင့် စိုက်ပျိုးစရိတ် ကြိုတင်စိုက်ထုတ်ရမှုမရှိ၍ တွက်ချေကိုက်ခြင်း။
- ❖ ဓာတ်မြေဩဇာနှင့်သွင်းအားစုများကို ကုမ္ပဏီထုတ်မှုရင်းစျေးဖြင့် တောင်သူလက်ဝယ်အရောက် ရရှိ ခြင်း။
- ❖ ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်းများက ကြီးကြပ်ပေး၍ ရောဂါ / ပိုးမွှားအန္တရာယ်ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်ခြင်း။
- ❖ မျိုးစေ့ထုတ်နည်းပညာရရှိ၍ ကိုယ်ပိုင်မျိုးကောင်းမျိုးသန့် ထုတ်လုပ်နိုင်ခြင်း။
- ❖ ဈေးကွက်ခိုင်မာပြီး ကာလပေါက်ဈေးထက် ဈေးပိုရခြင်း။
- ❖ သွင်းအားစုများကို ရာနှုန်းပြည့်ထည့်သွင်းစိုက်ပျိုးနိုင်၍ ထွက်နှုန်းကောင်းပြီး အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိခြင်း။

၂၀၁၉ မှ ၂၀၂၃ ခုနှစ်အထိ ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်ဖြင့် ပဲတီစိမ်းမျိုးစေ့ထုတ်စိုက်ပျိုးမှု

စဉ်	ခုနှစ်	မြို့နယ်	စိုက်ဧက	မျိုးအမည်	အထွက်နှုန်း (တင်း)	စုစုပေါင်း အထွက် တင်း
၁	၂၀၁၉	တပ်ကုန်းမြို့နယ် လယ်ဝေးမြို့နယ်	၉၃	ရေဆင်း-၁၁၊ရေဆင်း-၁၄၊ M-04-26	၁၉/၂၈	၁၇၆၇
၂	၂၀၂၀	တပ်ကုန်းမြို့နယ် လယ်ဝေးမြို့နယ်	၁၅၇	ရေဆင်း-၁၁၊ရေဆင်း-၁၄၊ M-04-26	၁၉/၂၈	၂၉၈၃
၃	၂၀၂၁	တပ်ကုန်းမြို့နယ် လယ်ဝေးမြို့နယ်	၁၆၁	ရေဆင်း-၁၁၊ရေဆင်း-၁၄၊ M-04-26	၁၉/၂၈	၃၀၅၉
၄	၂၀၂၂	တပ်ကုန်းမြို့နယ် လယ်ဝေးမြို့နယ်	၁၇၃	ရေဆင်း-၁၁၊ရေဆင်း-၁၄၊ M-04-26 ရေဆင်း-၁၅ ၊ ရေဆင်း-၁၆	၁၉/၂၈	၃၂၈၇
၅	၂၀၂၃	တပ်ကုန်းမြို့နယ် လယ်ဝေးမြို့နယ်	၁၉၈	ရေဆင်း-၁၁၊ရေဆင်း-၁၄၊ M-04-26 ရေဆင်း-၁၅ ၊ ရေဆင်း-၁၆	၁၉/၂၈	၃၇၆၂

တစ်ဧကဝင်ငွေ

တစ်ဧကအထွက် - ၂၀ တင်း × ၅၅၀၀၀ = ၁၁ သိန်း (၂၀ % တိုး) = ၁၃.၂ သိန်း
 အကျိုးအမြတ် = (ဝင်ငွေ ၁၃.၂ သိန်း - စရိတ် ၅.၅ သိန်း) = ၇.၇ သိန်း

ကန်ထရိုက်လယ်ယာစနစ်ဖြင့် ပဲတီစိမ်းမျိုးစေ့ ထုတ်လုပ်ခြင်း အားသာချက် နှင့် အားနည်းချက်

အားသာချက်

- ❖ ရာသီမရွေးစိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ ။
- ❖ သက်တမ်းတိုတိုဖြင့် ဝင်ငွေရရှိနိုင်သည်။ (၂.၅ လအတွင်း)
- ❖ စိုက်ပျိုးချိန်မှ ရိတ်သိမ်းချိန်ထိ လယ်ယာသုံးစက်များကိုအသုံးပြုနိုင်သဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေသည်။

အားနည်းချက်

- ❖ ရိတ်သိမ်းချိန်တွင် မိုးများပါက မျိုးစေ့အရည်အသွေး ထိခိုက်သည်။

ကျေးဇူးအထူးတင်ရှိပါသည်။

